

de schilders van de

Duin- en Bollenstreek

W BOOKS

de schilders van de

Duin- en Bollenstreek

**Van botanische tuin
tot bollenveld** 16

**In het spoor van de
Romantiek** 44

Haagse School 64

Vincent van Gogh 78

Dutch Utopia 96

Late Haagse School 122

Modernisme 164

Nieuwe perspectieven 190

Panorama's 218

CHEMIN de FER du NORD

HOLLANDE

PARIS
à
AMSTERDAM
en
10 heures

Amsterdam
3 TRAINS RAPIDES
dans chaque sens

Départs de Paris : 8^h 20^{matin}, Midi 40, 11^h soir
Départs d'Amsterdam : 7^h 20^{matin}, Midi 30, 6^h 10 soir

BILLETS D'ALLER ET RETOUR A PRIX RÉDUITS — BILLETS DE VOYAGES CIRCULAIRES DU 1er MAI AU 30 SEPTEMBRE

Inleiding

Het maken van een boek over schilderijen met bollenvelden is dankbaar. Dat komt door het onderwerp. Niet alleen is het pionierswerk, want niet eerder werd er zo'n uitgebreid en inhoudelijk boek over het onderwerp geschreven, het markeert ook 500 jaar kunstgeschiedenis. De bollenvelden vormen bovendien een heel aantrekkelijk onderwerp: frisse, verzadigde kleuren proberen de natuur het hoofd te bieden. *Natura Artis Magistra*. De natuur is de leermeesteres van de kunst. Elk voorjaar weer, bij het zien van de prachtige bollenvelden in de Zuid-Hollandse Duin- en Bollenstreek – in de volksmond beter bekend als de 'bollenstreek' – zal menig kunstenaar de moed in zijn of haar schoenen zinken.

Hoe het komt dat dit thema binnen de landschapsschilderkunst steeds weer herleeft? Er zijn meerdere redenen, maar de belangrijkste reden voor de tweede grote, feitelijk nog steeds aanhoudende bloeiperiode, was de aanleg van de gemalen aan het eind van de negentiende eeuw, waarmee het waterpeil voortaan gereguleerd kon worden. Dat was de voorwaarde voor het ontstaan van grootschalige bollenteelt in de Duin- en Bollenstreek. Deze ontwikkeling viel samen

< **Gustave Fraipont**, *Hollande; Chemin de Fer du Nord*, ca. 1900, particuliere collectie

> **Guust Hens**, *Keukenhof Lisse voorjaar 1953*, collectie Keukenhof

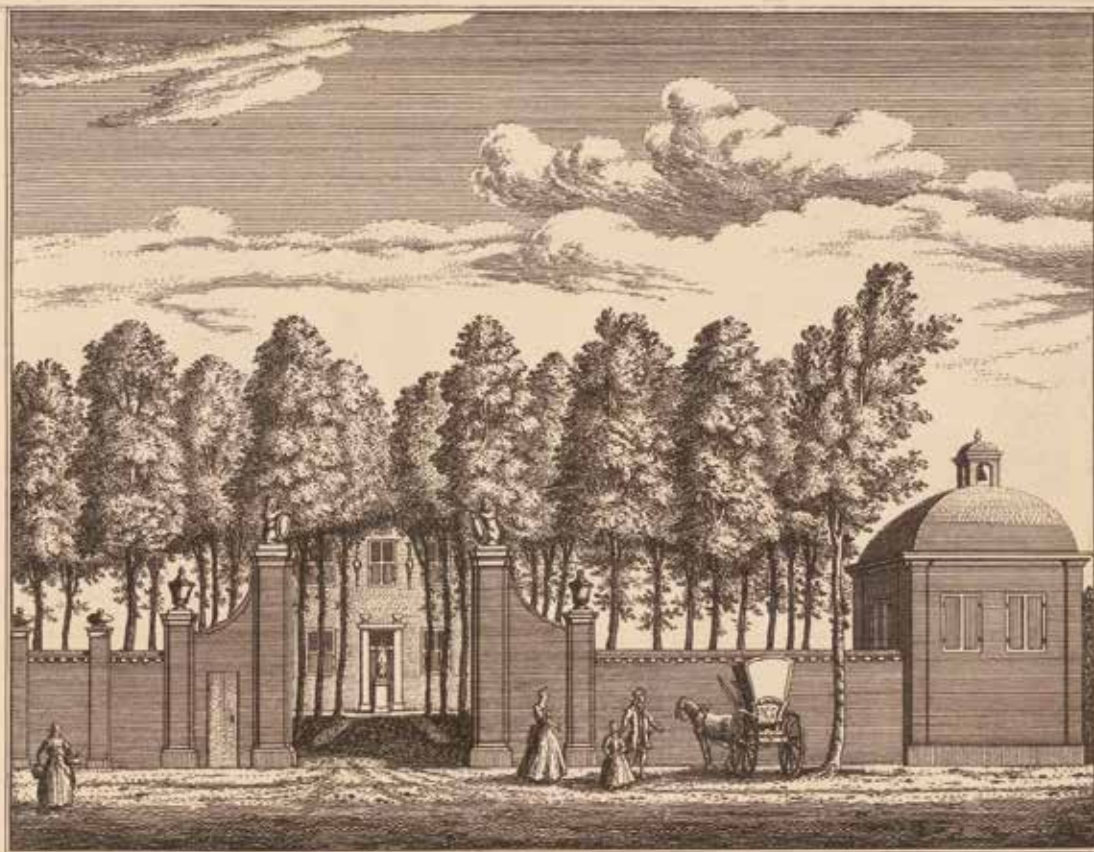
met de opkomst van het toerisme in Nederland, het aanleggen van spoorwegen (zodat afstanden steeds makkelijker overbrugbaar werden), de uitvinding van de verftube (waardoor er buiten in plaats van uitsluitend in het atelier geschilderd kon worden) en het nieuwe marktdenken van kunstenaars.

Jan Cornelisz. van 't Woud, *Gezicht op de Hortus Botanicus van de Universiteit van Leiden*, 1610, gravure

Op een vroege prent van Jan Cornelisz. van 't Woud van de Hortus Botanicus in Leiden is goed te zien hoe de tuin als een 'Hortus Conclusus' afgesloten was voor het publiek en ingedeeld in verschillende plantvlakken, elk met zijn eigen karakter. Linksonder is er een met een hek afgesloten compartiment waarin de kostbare bloembollen staan.

Keukenhof, appartenant à MADAME VAN SCHUYLENBURG, VEUVE de MONS^{IEUR} JEAN VAN HEEMSKERK Seigneur d'Agtenhoove & c. | *Keukenhof, toebehorende MEVROUWE VAN SCHUYLENBURG, WEDUWE van den HEER JAN VAN HEEMSKERK, Heere van Agtenhoove & c.*

5

Abraham Rademaker, Landgoed Keukenhof, eigendom van mevrouw Van Schuylenburg, weduwe van de Heer Jan van Heemskerk, 1732, kopergravure, 17,5 x 20 cm, Collectie Hoogheemraadschap van Rijnland (Oud Archief Rijnland), PRT-0028

Pieter Claesz,
*Stilven met
kalkoenpastei,*
1627, olieverf paneel,
75 x 132 cm,
Rijksmuseum, Amsterdam,
voorheen collectie Keukenhof

Dit schilderij van Pieter Claesz maakte deel uit van de oorspronkelijke kunstcollectie van Keukenhof. In 1974 kwam het werk mede dankzij de Vereniging Rembrandt in de collectie van het Rijksmuseum.

Johan Hendrik Weissenbruch, *Gezicht op het Dekkersduin, met oude gasfabriek en molen in het verschiet*, 1834-1903, krijt en waterverf, 207 x 264 mm, Rijksprentenkabinet, Amsterdam

**George Hendrik
Breitner,**

*Duinlandschap bij
Dekkersduin*, 1875-
1885, olieverf op
paneel, 20,5 x 39,5 cm,
Rijksmuseum, Amsterdam

**George Hendrik
Breitner,**

Duinlandschap, 1880-
1882, zwart krijt,
pagina 35 uit een
schetsboek met 31
bladen, Rijksprentenkabinet,
Amsterdam

Vincent van Gogh,
Aardappelveld in de duinen,
1883, drukinkt met waterverf,
28,6 x 42,9 cm, Kröller-Müller Museum,
Otterloo, foto Rik Klein Gotink

> **Vincent van Gogh,** *Bollenveld,*
1883, olieverf op doek op paneel,
48,9 x 66,0 cm, National Gallery of Art
Washington, collectie Mr. And Mrs. Paul Mellon

Claude Monet, *Bollenvelden bij Oegstgeest en Rijnsburg*, 1886, olieverf op doek, 65,0 x 81,0 cm,
Van Gogh Museum, Amsterdam/ Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort

Claude Monet, *Bollenveld met windmolen van Rijnsburg*, 1886, olieverf op doek, 65,0 x 81,0 cm, Musee d'Orsay Parijs

Agnes Gardner King, *In het tulpenveld*, 1913, aquarel op papier, 47,4 x 37,3 cm, particuliere collectie, voorheen Simonis & Buunk, Ede

Hans von Bartels, *Molen 'De Gerechtigheid'*
Katwijk aan den Rijn, 1897, olieverf op board,
33 x 45,5 cm, Katwijks Museum

< **Gerrit Willem
Dijsselhof**, *Hofstede
Bronstee, Heemstede*,
ca. 1906, fotografie,
particuliere collectie

> **Gerrit Willem
Dijsselhof**, *Hofstede
Bronstee, Heemstede*,
ca. 1906, olieverf op
doek op paneel, 23 x
20,5 cm, particuliere
collectie, voorheen
Kunsthandel E.J. van
Wisselingh & Co, Haarlem

< **Gerrit Willem
Dijsselhof**,
*Hofstede Bronstee,
Heemstede*, 1876 -
1924, zwart krijt, 20,9
x 49,5 cm, Rijksprenten-
kabinet, Amsterdam

Herman Kruyder, *Bollenveldjes*,
ca. 1920, olieverf op doek, 41,9 x 56,3 cm,
particuliere collectie, voorheen Simonis & Buunk, Ede

Theo Lohmann,
Abstrakte bollenvelden, 1929,
olieverf op board, 26,5 x 41,5 cm,
Museum Belvédère, Heerenveen

Marcel van der Vlugt, *Hemelvaartsdag*
4-5-89, 1989, Internal dye diffusion transfer
print / Polaroid, 7,9 x 7,7 cm (7x), collectie
kunstenaar

De familiegeschiedenis leeft voort als klein-
zoon Marcel van der Vlugt (1957) een homma-
ge brengt aan de wandelingen met zijn
grootvader Willem. In 1989 fotografeert hij
zijn eerst serie porriehopen, stapels gekopte
bolbloemen die lange tijd als afval werden
beschouwd. Het zijn de roodkleurige koppen
die hergebruikt werden voor de bloemen-
corso's. Gekaderd in de kleine Polaroids
worden het monochrome abstracties.

There was one more

Colofon

UITGAVE

WBOOKS, Zwolle
info@wbooks.com
www.wbooks.com

TEKST

Werner van den Belt
Bob Hardus

BEELDREDACTIE

Werner van den Belt

LAY-OUT ONTWERP

Miriam Schlick

OPMAAK

Tjeerd Dam, WBOOKS

Met dank aan Marca Bultink, Rob van Dijk, Nico Lettinck, Daphne Nieuwenhuijse, Carijn Oomkens, Jenny Reynaerts, Evelyne Verheggen en Peter Vink.

© 2021 WBOOKS Zwolle / de auteur(s)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vervoelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten met betrekking tot de illustraties volgens de wettelijke bepalingen te regelen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Van werken van beeldende kunstenaars aangesloten bij een CISAC-organisatie is het auteursrecht geregeld met Pictoright te Amsterdam.

© c/o Pictoright Amsterdam 2021.

ISBN 978 94 625 8426 6

NUR 646

Dit boek is mede mogelijk gemaakt dankzij een genereuze bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds Zuid-Holland.

